

Motion

1979/80: 662

av Yngve Nyquist m. fl.
om utbyggnaden av nya högskolor

Det har nu gått drygt fyra år sedan riksdagen beslöt att inrätta nya högskoleenheter över hela landet. I förhållande till det ursprungliga förslaget från U 68 gjorde regering och riksdag den förändringen att man inom ramen för en successiv, etappindelad utbyggnad skulle prioritera vissa orter. Man ville därigenom ge vissa strategiskt utplacerade högskolor en extra god start, med rejäla utvecklingsresurser redan från början. Man ville garantera dessa högskoleorter en utveckling i en budgetsituation som skulle komma att verka återhållande på utvecklingstakten för högskoleva-sendet som helhet.

I propositionen 1976/77: 59 och i utbildningsutskottets utlåtande UbU 1976/77: 20 understryks ytterligare att det är viktigt att man lever upp till kravet att fullfölja riksdagens utbyggnadsprogram för de nya högskolorna och att man fullföljer syftet med prioriterade högskoleorter i Sundsvall/Härnösand, Falun/Borlänge, Jönköping och Kalmar.

De nya högskolorna har fungerat sedan mitten av 1977. Vissa inledande slutsatser om deras sätt att fungera kan nu dras. Det är uppenbart att de nya högskoleorterna breddat rekryteringsbasen till högre utbildningar. Samtidigt är emellertid bristen på resurser i form av tjänster, medel för nya linjer, kurser och lokaler stor. Inte ens på de prioriterade högskoleorterna kan därför situationen uppfattas som tillfredsställande. Man kan också ifrågasätta om beslutet i riksdagen att på detta sätt prioritera vissa orter haft någon egentlig effekt på styrningen av resurser till de olika utbildningsinstitutionerna.

Mot denna bakgrund finner vi det naturligt och nödvändigt att riksdagen ger regeringen i uppdrag att studera vad prioriteringen hitintills konkret har medfört i form av resurser och utbildningsutbud. En långsam utbyggnadstakt rimmar inte väl med regeringens och riksdagens beslutade riktlinjer. En långsam utbyggnadstakt skadar också de regionalpolitiska och utbildningspolitiska syften som prioriteringen av vissa orter skulle tillgodose.

För att exemplifiera vikten av att få till stånd en aktiv politik för fungerande högskolor i de aktuella regionerna vill vi peka på den allmänna samhällsutveckling som både Bergslagen och Sundsvallsregionen befinner sig i.

Under senare delen av 1970-talet har båda regionerna blivit utsatta för kraftiga strukturförändringar vilka medverkat till ökad flyttning, nedläggning av en rad arbetsplatser och en osäkerhet om framtiden hos människor, kommuner, företag och organisationer.

Strukturförändringarna drabbar inte bara den tunga basindustrin utan också den del av industrin och näringsverksamheten som i sig har ett frö till utveckling, de små och medelstora företagen genom deras ställning som underleverantörer till tung industri.

En högskola har i detta läge en viktig uppgift att fylla, dels för att underlätta en ny utveckling av näringsliv och sysselsättning, dels för att sprida ökade kunskaper till en stor grupp människor utan vars resurser hårt utsatta regioner knappast kan bygga upp en ny näringsbas och ett tryggare liv.

Problemen i dessa regioner ytrar sig inte bara i en alltmer osäker arbetsmarknad. I första hand kommunerna har fått ökade svårigheter att planera inför framtiden och att beräkna sina resurser för de kommande årens byggnadsverksamhet och sociala satsningar. Minskad befolkning och färre antal jobb i kommunerna skapar stora problem med ekonomin, den sociala tryggheten och andra kommunala angelägenheter. En aktiv och väl fungerande högskola kan med detta bakgrundsperspektiv ha en väsentlig roll att fylla när det gäller att bl. a. utveckla den kommunala planeringen för en stagnerande ekonomis behov och använda sina skilda resurser mer effektivt i syfte att förhindra en social nedrustning.

Högskolornas roll för en stor grupp människor som tidigare inte kunnat få högskoleutbildning inom sin närregion är det viktigt att slå vakt om – både för att tillgodose grundläggande utbildningsbehov hos individerna och för att öka människornas förmåga att delta aktivt i den egna regionens problemlösningar.

Med stöd av det anförda och riksdagens tidigare beslut om de prioriterade nya högskolorna hemställer vi

att riksdagen hos regeringen begär en utredning om effekterna av riksdagens beslut att prioritera nya högskolor och förslag om hur prioriteringen skall preciseras och genomföras de närmaste åren.

Stockholm den 23 januari 1980

YNGVE NYQUIST (s)

GUDRUN SUNDSTRÖM (s)

KJELL-OLOF FELDT (s)

BO SÖDERSTEN (s)

BENGT WIKLUND (s)

ÅKE GREEN (s)

OVE KARLSSON (s)

BO FORSLUND (s)